

STORTINGET

Dokument 14

(2024–2025)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Årsrapport for 2024 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

ar 1980, se St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

Til Stortinget

1. Innledning

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag skal orientere Stortinget om sitt arbeid gjennom en årsrapport. Dette følger av St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009).

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønnsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 1. janu-

2. Orientering om arbeidet

2.1 Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning var slik i 2024:
Førstelagmann (p) Arild O. Eidesen, leder
Sorenskriver (p) Kari Johanne Bjørnøy, nestleder
Stortingsrepresentant Lise Christoffersen (A)
Stortingsrepresentant Ingunn Foss (H)

Personlig vara for L. Christoffersen:
Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp)

Personlig vara for I. Foss:
Stortingsrepresentant Bård Hoksrud (FrP)

Utvalget har funksjonstid til 31. desember 2025.

2.2 Virksomheten i 2024

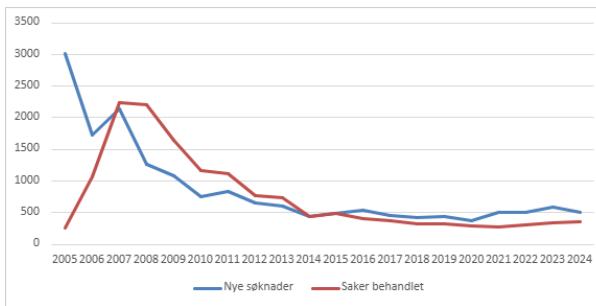
Utvalget har avholdt elleve møter.

Totalt ble det mottatt 510 søknader om rettferdsvederlag, mot 584 søknader i 2023. Det vises til punkt 3.1.

Utvalget avgjorde 357 saker, mot 340 saker i 2023. Det vises til punkt 3.2.

Utvalget har også i 2024 avgjort de saker som er forelagt utvalget for avgjørelse. Se også punkt 3.7, særlig andre avsnitt.

Figur 2.1 Søknader mottatt og behandlet av utvalget i perioden 2005–2024

Se pkt. 1 tredje avsnitt og note 3, som knytter an til figur 3.2.

2.3 Arbeidsform

Utvalget avholder fysiske møter for å avgjøre sakene. Ut over dette er saksbehandlingen heldigitalisert. Det innebærer at utvalget leser sakene, og i tillegg legger inn utvalgets avgjørelse og begrunnelse, i en digital møteportal. Digitalisering har bidratt til sikkerhet og effektivitet i saksbehandlingen.

2.4 Enkelt saker fremlagt for Stortinget

Utvalget fremla ikke enkelt saker for Stortinget til avgjørelse i 2024.

2.5 Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser

Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser er godt. Utvalget mottar gjennomarbeidede saksfremlegg, og i etterkant av utvalgets møter holdes oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet deltar. Møtene bidrar til god informasjonsutveksling, best mulig saksavvikling og størst mulig grad av likebehandling.

3. Resultater

3.1 Nye søknader

Det ble mottatt 510 søknader i 2024, mot 584 søknader i 2023. Dette er en nedgang på 13 pst.

Det ble mottatt 500 søknader etter den alminnelige rettsferdsvederlagsordningen, mens søknader etter særordningene¹ kun utgjorde 10 saker, eller 2 pst.

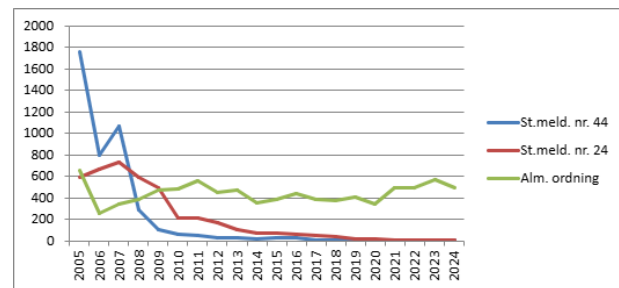
1. Disse er nærmere beskrevet innledningsvis.
2. St.meld. nr. 44 (2003–2004) omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener.
3. I perioden 2006–2013 var det flere utvalg i arbeid som følge av arbeid med særordninger omtalt i pkt. 1. Utvalg 2 var virksomt fra 2006 t.o.m. 2013, mens utvalg 3 var i arbeid fra mars 2008 t.o.m. februar 2011. Søknader i medhold av særordningene har avtatt betraktelig, og fra 2014 har det vært ett utvalg.

Tabell 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene de siste fem årene, mens figur 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2005–2024.

Tabell 3.1 Saker mottatt fordelt på rettsferdsvederlagsordning

	2024	2023	2022	2021	2020
St. meld. nr. 44	5	6	7	5	11
St. meld. nr. 24	5	5	9	11	17
Alm. ordning	500	573	494	491	342
Totalt	510	584	510	507	370

Figur 3.1 Søknader mottatt fordelt på de ulike rettsferdsvederlagsordningene for perioden 2005–2024²

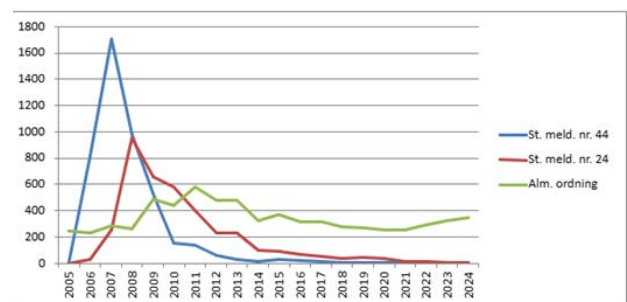

3.2 Behandlede saker

Utvalget avgjorde 357 saker i 2024, som er 5 pst. flere enn i 2023.

Figur 3.2 viser utviklingen i saksmengden som utvalget har behandlet i perioden 2005–2024. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettsferdsvederlagsordningene, fremgår av tabell 3.2.

Figur 3.2 Saker behandlet i utvalget i perioden 2005–2024³

Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

	2024	2023	2022	2021	2020
St.meld. nr. 44	1	4	7	5	4
St.meld. nr. 24	9	8	11	15	36
Alm. ordning	347	328	293	252	257
Totalt UR-beh.	357	340	311	272	297
Avvist av SRF	104	106	66	98	78
Tot. UR + SRF	461	446	377	370	375

I alt ble det avgjort 461 saker i 2024. 357 av disse ble avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjaldt svikt i barneverntjenesten og mangler ved skolegang. Utvalget avgjorde i 2024 fem søknader om rettferdsvederlag for personer som gjennomgikk irreversibelt steriliseringsinngrep som ledd i kjønnsbekreftende behandling før 1. juli 2016, da lov om endring av juridisk kjønn trådte i kraft. Søknadene ble avslått. De resterende 104 sakene ble avvist fra realitetsbehandling av Statens sivilrettsforvaltning, jf. opplysninger nedenfor.

3.3 Avvisninger

Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke er omfattet av rettferdsvederlagsordningen, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2024 avvist 104 søknader fra behandling i utvalget.

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfelle. I 2024 ble tre omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

3.4 Sakenes utfall

Det ble innvilget rettferdsvederlag i 58 pst. av sakene som ble avgjort av utvalget i 2024. Dette er på samme nivå som de foregående årene, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Andel innvilgede saker

	2024	2023	2022	2021	2020
Andel innvilgede saker	58 %	57 %	59 %	65 %	57 %

3.5 Utbetalt vederlag

Det ble i 2024 utbetalt 31,8 mill. kroner i rettferdsvederlag fra staten, som er drøyt to millioner mer enn i 2023.

Tabell 3.4 viser utvikling i utbetalinger de fem siste årene.

Tabell 3.4 Utbetalinger

	2024	2023	2022	2021	2020
Utbetalinger (mill. kr)	31,8	29,5	29,1	25,6	25,2

3.6 Saker under behandling

Per 31. desember 2024 var totalt 943 saker under behandling.⁴ Disse sakene er hovedsakelig under utredning i én eller flere faginstanser.

Tabell 3.5 viser utviklingen i saker under behandling (restanser) de fem siste årene.

Tabell 3.5 Saker under behandling

	2024	2023	2022	2021	2020
Antall saker	943	944	830	689	595

3.7 Saksbehandlingstid

Den totale gjennomsnittlige behandlingstiden for søknader som leder til vedtak i utvalget, var 25,6 måneder i 2024. Dette er en økning fra 22,8 måneder i 2023.

Utvalget behandler sakene fortløpende i underkant av to måneder etter at de er ferdigstilt av sekretariatet.

Når en sak utredes i faginstanser, er målsettingen at saksbehandlingstiden i faginstansen ikke skal overskride 12 måneder. Nedenfor omtales utviklingen i de mest sentrale faginstansene.

I Utdanningsdirektoratet var gjennomsnittlig saksbehandlingstid i overkant av 12 måneder, mot 11 måneder i 2023.

I Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økt fra 18,8 måneder til 20,2 måneder. I 2023 økte saksbehandlingstiden med 2,1 måneder, slik at økningen de to siste årene er 3,5 måneder. Bufdir opplyser at dette har sammenheng med den økte saksinngangen de senere årene, samt at sakene ofte inneholder flere påstander som skal behandles, og har mer omfattende dokumentasjon fordi søkerne er yngre enn før. Bufdir påpeker også at de i 2024 har blitt noe nedbemannet, ved at langtidsfravær ikke er blitt erstattet grunnet en krevende budsjettsituasjon.

4. Restansetallet for de ulike årene gir et øyeblikksbilde av hva restansen er ved årsskiftet. Det er noe usikkerhet knyttet til restansetallene fra og med 2022, grunnet overgang til nytt saksbehandlingssystem. Statens sivilrettsforvaltning jobber med å få på plass en bedre statistikk-løsning for blant annet telling av restanser.

I Helsedirektoratet var gjennomsnittlig saksbehandlingstid om lag 22 måneder i 2024, mot 28 måneder i 2023. Direktoratet har i 2024 vært tilført ekstra ressurser og har av den grunn fått ferdigstilt et betydelig antall saker. Ved årsskiftet hadde de kun ti saker til behandling, alle innkommet i 2024.

4. Forventet utvikling 2025

Antallet søknader har gått noe ned i 2024. Dette tyder på at inngangen av søknader har stabilisert seg etter den betydelige økningen som fant sted i perioden fra 2020 til 2023. Økningen antas å ha i sammenheng med ulike tiltak som Statens sivilrettsforvaltning iverk-

satte for å gjøre ordningen mer kjent, jf. stortingsvedtak 111 (2020–2021) av 26. november 2020.

Statens sivilrettsforvaltning gjennomførte i 2022 en prosesskartlegging i samarbeid med faginstanser og ledelsen av rettferdsvederlagsutvalget. Det ble utarbeidet en tverrfaglig tiltaksplan som er fulgt opp i årene etter, og som har effektivisert saksbehandlingen. Til tross for denne oppfølgingen har saksbehandlingstiden nå økt, grunnet den høye saksinngangen de siste årene og en krevende ressursituasjon i sentrale forberedende instanser. Utviklingen i saksbehandlingstid fremover vil avhenge av at ressursituasjonen i sentrale faginstanser er tilpasset saksinngangen.

Det gode samarbeidet mellom faginstanser, sekretariat og utvalget vil bli videreført i 2025.

Oslo, 3. mars 2025

Arild O. Eidesen

leder av utvalget